

Частіше дивіться на зорі : роман

Олеся Максимець

ОЗНАЙОМЧИЙ ФРАГМЕНТ

© Видавництво «Богдан». Усі права застережено.

Фрагмент надано для ознайомлення. Повна книжка — nashaknyga.com.ua

Страшний діагноз

Весна 2010 року видалася погожою. Гарними, яскравими й сонячними в Києві були дні, теплими — ночі. Інколи, прокинувшись посеред ночі, Ніна, висока, струнка, вродлива молода жінка, подумки тішилася своєю сім'єю. Зрештою, а чому б і ні? Донечка — найкраща у світі крихітка! Така допитлива, кмітлива та кумедна! А що вже красунька — уся в татуса! Чоловік — високий, стрункий, зі смаглявою шкірою, великими карими очима та розкішним чорним волоссям, яке успадкував од батька-пакистанця, котрий свого часу гриз граніт науки в Радянському Союзі. Вона не раз чула від подруг, що фото її Адама сміливо може прикрасити обкладинку модного глянцевого журналу. Нерідко бачила захоплені погляди, які кидали на нього, коли вони удвох бували в супермаркеті, на відпочинку, у театрі, на ринку чи просто гуляли містом.

— Що вже красень він у тебе, то красень, — не раз казала Лариса, найкраща подруга. — Йому б у кінострічках зніматися! Це ж треба було мати щастя на такого красунчика! Ох, і пощастило ж тобі з ним! І господар гарний — на високооплачуваній роботі, дбає про дім. Над донькою аж труситься! Та й тебе мало на руках не носить!

— А коли скажу, що носить? — весело розсміялася Ніна й підморгнула подрузі. Вона була неймовірно щасливою і навіть уявити не могла, які випробування чекали на неї в майбутньому.

— Мабуть, ти таки в щасливу хвилину народилася. Усе в тебе як по маслу. Дід і баба були хорошими, пилинки з тебе здували. Чоловік трапився і красивий, і толковий. Мати його до тебе ставиться, наче до рідної доньки. Не те, що в мене. Так важко мені, Ніно. Інколи думаю, що я, мов той горох при дорозі — ні долі, ні щастя. Тільки прикрощі та проблеми. От мій Іван — прийде з роботи, поїсть і падає, наче підкошений, на диван. А вже як упаде,

то його лише будівельним краном звідти можна підняти. На всі мої слова лише відмахується, наче від набридливої мухи. От справді — таке враження, що я постійно його поперед себе штовхаю: «Іване, купи хліба»; «Іване, прибий полицку»; «Іване, поладнай кран у ванній»; «Іване, витруси килимки». Інколи здається, що краще зробити самій. Бо перш ніж він візьметься до діла, я маю мільйон разів нагадати про це. Ти не думай, я можу все це й сама зробити. Але коли сама прибиватиму полицку, вкручуватиму лампочки у квартирі й виконуватиму всю іншу чоловічу роботу, то навіщо мені тоді Іван? Заради ліжка? Так і в ньому він лінується.

Ніна співчутливо хитала головою. Вона бачила, що заміжжа подруги й справді виявилось невдалим: Лариса завжди працювала на двох роботах, ночами крутила голубці та ліпила пельмені, які заморожувала в морозильні камері про запас. А її Іван був свято переконаним у тому, що місія чоловіка — продавлювати диван, допізна дивитися телевізор і вічно нарікати на втому, хоча працював у статуправлінні, де точно не перепрацьовувався. Щоправда, варто було зателефонувати Софії Петрівні, мамі Івана, як він одразу одягався-збирався й поспішав допомогти розморозити холодильник чи перенести з балкона до кімнати горщики з квітами, що дуже сердило Ларису.

— Ну, справді, вона ж не безрука, може й сама все це зробити. Розморозити холодильник великих знань не треба. Але ж ні, то обов'язок Івана.

— А й справді дивно. Чому вона сама цього не робить?

— Бо звикла жити за хорошим чоловіком, який виконував геть усю домашню роботу. А коли свекор помер, то повісила всі ці обов'язки на сина. Іван, замість того аби поставити матір на місце, тобто пояснити, що не буде їхати через увесь Київ, аби перенести квітку чи витрусити килимки, мовчки збирається і їде. Мама — то для нього найбільша цінність. От реально — яким би не був

натомленим чи навіть якщо й прихворів, то все одно їде. Так само і з подарунками. Як купити щось для дому, то грошей у нього вічно нема. А як мама захотіла новий телефон, мультиварку чи пальто, то в синочка й гроші невідомо звідки взялись. І це при тому, що в малого саме тоді взуття геть розлізлося. Пробувала поговорити про все це зі свекрухою.

— А вона? Що вона сказала?

— Ніно, з нею говорити — що об стіну горохом. От повір! Я до неї говорю, а вона сидить, усміхається і каже: це добре, що Іван такий гарний син. Бо інші про матерів згадують лише в їхній день народження. І то — зателефонують — привітають, максимум, привезуть якийсь букет і торт. А її син дбає про неї — допомагає, купує все, що потрібно. Інколи навіть стане біля плити й щось смачне приготує. Я, до речі, навіть не знала, що він там, у мами, куховарить. Як удома, то чайник на плиту не поставить ніколи. Відверто кажучи, я вже не раз задумувалася про розлучення. Бо таке враження, що в мене чоловіка нема. Ото лише малий стримує. Любить він батька. Увесь час біля нього крутиться. От і за що мені така доля? Чи й справді, як у тій легенді, Бог парує так, аби одне було роботящим, а друге лінивим?!

— Не знаю. Хочеш, я сама поговорю з Іваном?

— Навіть не починай, бо все одно толку не буде. Скільки я вже говорила. Скільки просила. Скільки благала. А все марно.

Адам і справді був зовсім іншим. Передусім дуже турботливий, він завжди багато часу приділяв своїй дружині. Відчував її настрій, психоемоційний стан. Він стежив за тим, аби в квартирі усі розетки-крани, побутові прилади завжди були в робочому стані.

— Хіба я не чоловік, щоб до нас приходив сантехнік чи електрик? — жартував Адам. — Мене дідусь усьому цьому навчив. Тому можу дати фору тим спеціалістам.

Він сам їздив на ринок за покупками, уважаючи, що це також обов'язок чоловіка — подбати про те, аби в холодильнику й на кухні було все необхідне для приготування їжі. Коли мав вільний час, то готував різноманітні смаколики. А ще обожнював їхню трирічну донечку Ксенію. Залюбки водив у зоопарк, збирав із нею в парку каштани й вечорами вчив майструвати з них різних кумедних звірят. Завжди мав відповіді на її численні запитання. Майже на кожні вихідні вони влаштовували собі мандрівку за місто. А ще він неймовірно кохав Ніну, і вона відчувала це кожною клітинкою свого тіла. Адам розумів її, балував, був найкращим другом, коханим і найріднішою людиною.

— Бабусю, я найщасливіша у світі! Адам зробив мені пропозицію руки і серця! О, яка я щаслива! — того дня Ніна й справді здавалася найщасливішою у Всесвіті.

В очах — блиск, на щоках легкий рум'янець, радісний сміх — от яку велику силу має кохання.

— Ніночко, дитино, я така рада за тебе! Адам мені також дуже подобається. З ним ти будеш щасливою. Відповіла йому згодою? Коли весілля?

— Звісно! Адам каже, що дату весілля ми будемо узгоджувати з тобою...

Молода жінка усміхнулася приємним спогадам. От наче вчора відбулася та розмова з Адамом і з бабусею. Так сталося, що її батьки загинути в дорожній катастрофі, коли їй було десять років.

— Варваро, у нас є Ніночка. Ми мусимо жити заради неї, — не раз повторював Степан Маркович дружині, ніжно пригортаючи її до грудей. — Отак, через «не можу» і «не хочу» мусимо. Ти ж розумієш: що якщо нас не стане, то що її чекає? Будинок для дітей-сиріт. Ти хочеш такої долі для неї? І я не хочу. Тому, коли на душі вкрай важко і спазми стискають горло, думаю, від того, що мене не стане, Ніночці краще не буде. Дорога моя, ми повинні бути

сильними. От просто повинні, і крапка. Ну, витирай сльози. Отак. Молодчинко ти моя!

Ніна не раз чула оті слова. Після смерті найрідніших її виховували бабуса з дідусем. Вони намагалися робити все, аби єдина внучка не відчувала себе ні в чому обділеною: дідусь возив на риболовлю, навчав кататися на ковзанах, бабуса показувала, як пекти пиріжки, шити, плести й вишивати. Вечорами грали в настільні ігри, дивилися цікаві кінострічки та розвивальні передачі. А ще вони разом ходили в театр, на різноманітні виставки та концерти. Звісно, підрісши, Ніна багато часу проводила з подругами. Однак удома її чекали найкращі у світі дідусь та бабуса. На канікули вони їздили в Карпати або в Крим, звідки привозили красиві фото й море чудових спогадів, які й нині гріють душу. А як же всі тішилися, коли вона стала студенткою!

— Вірю, що навчатимешся найкраще! Бо ти моя молодчинка! — сказав тоді дідусь, відкорковуючи на честь цієї події пляшку коньяку. — Варю, я поріжу торт. Іди, сідай до столу!

— Зараз. Ось вийму з духовки м'ясо і прийду. Ніночко, ти серветки на стіл поклала?

— Звісно, бабусю. Усе, як ти казала!

— Наче вчора була така крихітка-крихітка, а нині вже студентка, з чим тебе, дитино, і вітаю щиро! — мовила бабуса Дарина — сусідка й подруга бабусі Варі.

— Ну, за нашу студентку трішечки коньячку, аби їй легко було вчитися, і вона отримала «червоний» диплом, — і дідусь першим скуштував коньяк. — Ох і смачнющий! Вистояний!

На жаль, до отримання диплома дідусь не дожив якихось півроку. Одного ранку він просто не прокинувся.

— Степане! Степаночку! Помер! Помер мій голубчик. Ніночко, дитино, дідусь помер!

Той крик, що пролунав в їхній квартирі удосвіта, коли Ніна ще спала, і тепер у її пам'яті. Розтин, на проведенні якого наполягла бабуся, показав, що дідусь помер від обширного інфаркту. Він ніколи не нарікав на здоров'я, однак у квартирі часто линув запах серцевих крапель, лежали пластинки таблеток. Раз у рік дідусь лягав у лікарню, де ставили крапельниці, виписували нові препарати.

— Увечері ми міркували, який подарунок зробити внучці на день народження, — розповідала після похорону Варвара сусідці Дарині. — Степан пропонував золотий годинник. Аби була гарна пам'ятка. Мовляв, свого часу батьки подарували йому годинник, який із ним усе життя. Ну, була тоді мода дарувати годинники. Я заперечувала. Так би мовити, нині в кишені кожного є телефон із годинником і купою інших функцій, то на руці мало в кого годинник і побачиш. Пропонувала купити путівку в Туреччину. Тим більше, що Тамара, її подруга, якраз туди збирається. Там і море, й екскурсії цікавими місцями. Він же не хотів пускати її за кордон. То вирішили, що я акуратно розпитаю, що б вона сама хотіла, а там побачимо. Обнялися ми, поцілувалися. Та й заснули. А вдосвіта я прокинулася. Ми планували поїхати з ним на ранкове богослужіння. Глянула на будильник і бачу, що прокинулася буквально за десять хвилин до його дзеленькання. Подумала, що треба будити Степана. Та тільки взяла за плече, а він уже холодний. Як мені далі жити? Ми ж усе життя разом. Усе життя одне з одним й одне для одного.

— Варю, у тебе є Ніночка. Повір мені, Степан, Царство йому Небесне, сказав би те ж саме. Вона вже не дівчинка, але потребує тебе. Ви зі Степаном замінили їй маму й тата, а тепер ти сама маєш бути для неї і за свою доньку, і за зятя, і за Степана.

— Важко мені. Так мені, Дарино, важко без нього, що й жити не хочеться. Ото лише Ніночка й ти мене рятуєте. Та ще отець Діодор. Він учора довго зі мною розмовляв. Утішав. Підтримував. Відверто кажучи, після розмови з ним мені й справді стало трішки легше.

До весілля внучки Степан Маркович не дожив два роки. Чимале фото, на якому вони всі разом, — Ніна, бабуся та дідусь — висіло на стіні у вітальні, і часто, дивлячись на обличчя рідних, молода жінка подумки дякувала їм за все.

Весілля Ніни й Адама було невеликим: її бабуся, його мама та її батьки й кілька найближчих друзів. Варвара Євтихіївна плакала від радості, що внучка, така доросла, красива та щаслива, нині виходить заміж. Водночас були й сльози смутку, що батьки, її донька та зять уже стільки років у сирій землі. Що до весілля не дожив і її коханий Степан.

— Які б вони всі були щасливі, — раз-по-раз зітхала вона, витираючи непрохані сльози. — Донька із зятем загинули в дорожній автопригоді. Стільки років минуло, а серце крається від болю. І Степан ще міг би пожити. У сні помер. Останніми тижнями наче щось відчував. Усе казав, аби берегла Ніночку.

— Не плачте. Повірте, рідні дивляться на вас із небес і тішаться, що донька та внучка вже виросла, здобула освіту, створила сім'ю, і в неї все добре. Гарну ви внучку виховали, — мовила Ганна Тимофіївна, бабуся Адама. — Відколи Адам із нею познайомився і почав спілкуватися, то я відчула, що це не просто захоплення. Таким він уже щасливим повертався після зустрічі з нею! Пам'ятаю, так і сказала доньці, що скоро матиме невістку. Моя Оксана все мріяла про гарну долю для нього. Не раз казала, що коли вже в самої життя не склалося, то нехай доля буде щедрою до її сина. Ви, мабуть, знаєте про батька Адама? Навчався в медінституті. Мріяв стати хірургом. Познайомилися. Закохалися. Відверто кажучи, не подобалося мені оте її захоплення. Що б там не казали, а сім'ю треба створювати з хлопцем чи дівчиною своєї нації. Щоб був один менталітет. Одна віра. Одні традиції. Одні цінності та погляди на сім'ю. Пробувала я це пояснити своїй дитині. Та хто мене слухав? Молодість, вона така, чує лише своє серце. Моя Оксаночка

закінчила навчання і влаштувалася на роботу вчителькою англійської мови у школу. Бахадур завершував інтернатуру, коли вона завагітніла. Ну, а далі, мабуть, як і в більшості подібних випадків. Після закінчення інтернатури він поїхав додому. Обіцяв повернутися через місяць. Мовляв, поспілкується з родичами, розповість про неї, аби родина почала готуватися до весілля. А тоді повернеться за нею. Оксана й чекала. Уже коли животик став добре помітним, то про все розповіла нам. Ну, а що ми? Жаліли доньку. До сліз було її шкода, бо ж розуміла, що то вже покалічена доля. Та й що було казати? Молодості властиво помилятися, а зрілість повинна бути мудрою. Доньку ми з чоловіком підтримали, заспокоювали, як могли. Мовляв, що вже сталося, те сталося, а життя триває, і треба жити, творити, радіти кожному дню і тим, хто поруч. Щиро раділи, коли народився внук. Допомогали доньці, щоб Адам ні в чому не відчував потреби. Вона, бідна, ще довго сподівалася, що Бахадур таки повернеться. Важко їй було змиритися зі зрадою. Але час загоює рани. Щоправда, заміж вона так і не вийшла, усе своє життя присвятила Адаму і своїм учням.

— Боляче нам дивитися на доньку. Усе життя сама-одна. От, дивлюся, виходять заміж, розлучаються, знову влаштовують своє життя. А наша Оксана, обпікшись раз, так і лишилася самотиною, — важко зітхнув Федір Йосипович, дідусь Адама. — Я їй не раз говорив, щоб шукала когось. То лише здається, що життя довге. А година за годиною, та й вік зійде. Так ми з дружиною хотіли, аби створила сім'ю. Аби поруч із нею була любляча, надійна, добра людина. Та не судилося, і це постійно болить нам.

— А я своїх у розквіті сил похоронила. Бог залишив нам із чоловіком Ніночку. Якби не вона, то й мене вслід за донькою відспівали б. Пригадуючи той похорон, я сама собі дивуюсь, як усе це змогла пережити. Молоді, красиві, вони так кохали одне одного... Мріяли про майбутнє. За рік до тої аварії придбали автомобіль.

Планували продавати свою квартиру й купувати більшу. Та не судилось. Їм на зустрічну смугу виїхала вантажівка. Усе сталося блискавично. Уже згодом з'ясували, що у водія тої машини трапився інфаркт, і на зустрічну смугу його авто виїхало, коли він був уже мертвим. Правду кажуть, одна біда не йде — за собою іншу тягне.

— Колись старі люди казали, що дитина тільки народжується, і Книга її Життя на небесах уже пишеться. Коли я ходила вагітною Оксанкою, то якось до мене підійшла циганка. Попросила дати гроші на булочку. Мовляв, голодна дуже. Я дала їй кілька копійок, а вона й каже, що народжу доньку. Красивою, розумною буде, та щастя не матиме. Я тоді, пам'ятаю, аж відсахнулась од неї, коли таке почула. Ще й сказала, аби не говорила дурниць. Вона ж у відповідь лише усміхнулася. Мовляв, колись ти пригадаєш мої слова. Так і сталося. Донечка народилася такою гарненькою, що в пологовому будинку всі аж дивувалися. Добре вчилась у школі, інституті. Закінчила з відзнакою. І правду казала та циганка — усе є в нашої доньки, лише щастя нема. Нема щастя — нема долі, — зітхнула Ганна Тимофіївна й нишком витерла непрохану сльозу.

Поки молодь танцювала та веселилася, дві бабусі й дідусь розповідали про своє життя, про радісні й трагічні події в ньому. Згадували кумедні випадки, які траплялися на роботі, під час відпочинку. Вони відразу стали єдиною, великою родиною.

Не минуло й року, як ті самі люди вітали молодих батьків із народженням донечки. Крихітку вирішили назвати Ксенією. Було видно, що донечка стане подібною на татуса: таке ж чорне волоссячко, густі вії і пухкі уста.

— Діти — то роса Божа. Дай Бог вам виховати дитину в добру годину, — прошепотіла Варвара Євтихіївна, допомагаючи внучці пеленати правнучку.

Повернувшись із храму, де маленьку охрестили, родина сіла до столу. Піднімали келихи вина за здоров'я Ксенії, бажали їй гарної долі. А батькам радили довго не чекати. Бо ж найкраща різниця між дітьми — три-чотири роки.

— Правду люди кажуть: соловей співає, поки дітей не має. А коли є дітки, то нові обов'язки, нове життя, — усміхнулася Ганна Тимофіївна. — Головне, щоб здоровою росла. Бо як пригадаю, коли наша Оксаночка хворіла по кілька разів за зиму, то й досі наче мороз по шкірі пройдеться. Лишень вийду з лікарняного на роботу, і не мине й тижня, як знову йду. Уже й колеги почали косо на мене дивитися. Мовляв, вона ж більше часу на лікарняному, ніж на роботі. А що мені було робити? Яюсь сусідка підказала, що варто донечку повезти на море. Ми з Федею так і зробили. Улітку, узявши відпустку, поїхали на місяць у Крим. І це була наша перша зима, коли Оксаночка навіть не чхнула. Відтоді ми кожного літа їздили на море. Купались, їздили на екскурсії, досхочу ласували місцевими смаколиками, гуляли узбережжям.

Побажання прабабусі здійснилося: дівчинка росла здоровою і не завдавала жодних клопотів батькам. Завжди усміхнена, вона тягнулася до квітів і могла по кілька хвилин роздивлятися троянди з вази чи ніжні фіалки, що цвіли на підвіконні. Їй подобалося, коли вмикали ніжну музику.

Згодом захворіла бабуса Ніни. Вона буквально з кожним днем утрачала пам'ять і дуже швидко перестала впізнавати навіть онуку. І все поривалася кудись іти. Казала, що її чекають мама й тато.

— Стареча деменція, — розвели руками лікарі. — Самі розумієте, лікування нема. Ось, виписали седативні засоби, але вони проблеми не розв'язують. Просто вона буде спокійнішою, більше спатиме.

Через рік бабусі Варвари не стало. І той рік видався Ніні найстрашнішим. Адже під її опікою опинилися хвора бабуса й

маленька дитина. Їй було важко змиритися з тим, що бабуся, розумниця, чудова господиня і прекрасна людина, нині не впізнає навіть її. Бідолашна старенька не знала, де вона цієї хвилинки перебуває, і Ніні, якщо вона, траплялося, не вгледіла, і бабуся вийшла з дому, часто доводилося шукати її в усьому мікрорайоні. Аж поки не додумалася зачиняти двері зсередини і класти ключ собі в кишеню.

— А хто ви? — нерідко запитувала бабуся в Ніні й щоразу щиро дивувалася, коли та починала гірко плакати. — Чому плачете? Вас хтось образив?

— Бабусю, рідненька моя, це ж я, Ніна. Невже ти й мене не впізнаєш?

Та увага старенької вже була зосереджена на чомусь іншому. Вона постійно кудись поривалася йти. Або ж, вийнявши із шафи весь одяг, могла годинами його перебирати, невідомо чому й навіщо. А якось впала й зламала руку.

— Правду кажуть: якщо дитина падає, то Бог перину підстилає, а старий падає, то чорт борону підсовує, — сумно мовила сусідка, дізнавшись про те, що трапилося. — Ніночко, якщо треба, то ти приводь Ксенію до мене. Чи до крамниці сходити, чи щось вдома зробити, то щоб вона не заважала. Бо хворе старе й мале дитя — на одну голову забагато.

— Спасибі, бабусю Дарино, матиму на увазі. Бо інколи й справді буває непросто.

За два тижні перед смертю у Варвари Євтихіївни трапився інсульт. Тож її паралізувало, і весь цей час вона страшенно мучилася.

— Самі розумієте, — розвів руками лікар. — Вік, деменція, перелом, який у такому віці — справжнє нещастя. Та ще й інсульт і параліч. Кріпиться. Усе йде до кінця. Знеболювальні будете вводити так, як тут написано.

Вона померла посеред дня. Перед тим на якусь мить до неї наче повернулася свідомість.

— Ніночко, болить, — мовила вона і, важко зітхнувши, віддала Богу душу.

— Заспокойся, Ніно, їй там краще, — обнімала її бабуса Дарина. — Так, як вона ото мучилася, то й найлютішому ворогові не варто бажати. Завтра поїду в монастирі, подам на сорокоусти за неї і за Степана.

— А ще подайте, будь ласка, за батьків, я гроші принесу вам пізніше.

• • •

Далі — у повній книжці «Частіше дивіться на зорі : роман».

nashaknyga.com.ua